

Critical Youth Empowerment model, ervaren empowerment en invloed van betrokkenheid bij

The Unforgettables

Masterthesis Youth, Education and Society (201800406)

Collegejaar 2019-2020

Universiteit Utrecht

Masteropleiding Pedagogische Wetenschappen

Masterprogramma Youth, Education and Policy

Rosan Klieverik 5538386

Eerste beoordelaar: Dr. Monique van London-Barentsen

Tweede beoordelaar: Maartje van Dijken MSc.

Stageorganisatie: Stichting Het Vergeten Kind

Stagebegeleider: Yfke van der Ploeg MSc.

Samenvatting

Het 'empoweren' van jongeren is tegenwoordig van veel jongerenprogramma's een doel. Het heeft veel positieve gevolgen voor de jongeren en de organisaties en is zelfs inzetbaar als preventiemiddel. In dit onderzoek werd de jongerenraad van Stichting Het Vergeten Kind, the Unforgettables (UF), geanalyseerd aan de hand van het Critical Youth Empowerment (CYE) model. Hierbij werd gekeken in hoeverre de zes elementen van dit model geïntegreerd zijn bij de UF en in hoeverre deze tot 'empowerment' leidden. Daarnaast is ook een mogelijk modererende invloed van de mate van betrokkenheid onderzocht. In dit onderzoek is gebruik gemaakt van mixed methods. Alle variabelen zijn onderzocht middels een vragenlijst onder (oud en huidig) leden van de UF (N = 22) en interviews met enkel oud UF (N = 6). Er is gebruik gemaakt van een combinatie van voor dit onderzoek geconstrueerde en bestaande vragenlijsten. De resultaten van dit onderzoek lieten zien dat een hogere gerapporteerde integratie van de elementen van het CYE model lijken te leiden tot een hoger gevoel van 'empowerment'. Ook bleek dat slechts twee van de zes elementen van het CYE model significante voorspellers waren van 'empowerment'. In dit onderzoek is geen modererende invloed van betrokkenheid gevonden. Aan de hand van huidig onderzoek zullen jongerenprogramma's beter vorm gegeven en gemonitord kunnen worden waardoor jongeren zich meer 'empowered' zullen voelen en de (preventieve) effecten van jongerenprogramma's groter zullen zijn.

Keywords: Jongerenparticipatie, jongerenraad, empowerment, betrokkenheid

Abstract

The 'empowerment' of youth is a focus of many youth programs nowadays. It has many positive consequences for the youth themselves and the organizations, and could even function as a preventative tool. In this research the youth council of 'Stichting Het Vergeten Kind', the Unforgettables (UF), was analysed using the Critical Youth Empowerment (CYE) model. The level of integration of the six elements of the model was examined, together with how these elements contribute to the feeling of 'empowerment'. Additionally, a possible moderation effect of the level of engagement was examined as well. In this research a mixed methods approach was used. Every variable was examined with a questionnaire for (old and current) UF members (N = 22) as well as with interviews with the solely the old UF members (N = 6). A combination of questionnaires designed for this research and existing ones was used. The results of this research show that higher reported integration of the CYE elements led to a higher sense of 'empowerment'. It also showed that only two of the six elements of the CYE model had a statistically significant predictive value for 'empowerment'. In this research no moderation effect of engagement was found. Based on this research youth programs can be better designed and monitored, making youth feel more 'empowered' and the (preventative) effects of youth programs larger.

Keywords: Youth participation, youth council, empowerment, engagement

Critical Youth Empowerment model, ervaren empowerment en invloed van betrokkenheid bij The Unforgettables

In Nederland hebben veel gemeenten en organisaties een jongeren- of jeugdraad, zo ook Stichting het Vergeten Kind (HVK). HVK zet zich in voor alle kwetsbare kinderen in Nederland, zoals kinderen die uit huis zijn geplaatst of opgroeien in gezinnen met meervoudige problematiek. De jongerenraad van HVK, The Unforgettables (UF), is een groep van ongeveer 30 jongeren die vrijwel allemaal in contact zijn (geweest) met jeugdzorg. Ze zijn de ambassadeurs van de doelgroep van HVK en worden onder andere getraind om hun verhaal te doen in de media. De UF zetten zich gezamenlijk in om de jeugdzorg in Nederland te verbeteren.

Een jongerenraad brengt vele voordelen met zich mee, zowel voor organisaties die zo een raad hebben als voor de deelnemende jongeren (Head, 2011). Met behulp van een jongerenraad kunnen de visies en behoeftes van jongeren makkelijk en duidelijk in kaart worden gebracht bij de ontwikkeling van diensten en programma's gericht op jongeren. Hierdoor zullen deze efficiënter en effectiever zijn, wat op de lange termijn ook kosten zal besparen (Head, 2011). Daarnaast zijn ook beleidsontwikkelingen gebaat bij het meenemen van adviezen van jongeren zodat deze beter aansluiten op de doelgroep en daardoor effectiever zijn. Naast de voordelen voor gemeenten en organisaties zelf ondervinden de deelnemende jongeren ook positieve gevolgen (Jennings et al., 2006). Zo leren jongeren die deelnemen aan een jongerenraad nieuwe vaardigheden als beslissingen maken, leiderschap en samenwerken, waardoor zij bijvoorbeeld een hogere baankans hebben dan jongeren die niet deelnemen aan dit soort programma's (Riley & Anderson-Butcher, 2012).

Om de voordelen van een jongerenraad te vergroten is het van belang dat jongeren een hoge betrokkenheid voelen (Akiva et al., 2013). Om de betrokkenheid zo hoog mogelijk te houden is het belangrijk dat in het programma de jongeren leren voor de toekomst, competenties ontwikkelen en een duidelijk doel nastreven. Deze overtuiging is nog vrij recent, vroeger lag de focus van jongerenprogramma's namelijk vooral op hen van de straat houden (Small, 2004). Een aantal jaar later verschoof het naar het stimuleren van de ontwikkeling en actief participeren in de community. Tegenwoordig ligt de focus van jongerenprogramma's meer op het '*empoweren*' van jongeren.

Empowerment

'Empowerment' is een proces gericht op het stellen van doelen en creëren van strategieën om verandering teweeg te kunnen brengen (Zimmerman, 2000). Het gaat over individuen in hun kracht stellen om regie te nemen over hun leven. *'Empowerment'* wordt door Zimmerman (2000) opgedeeld in drie onderdelen. Het eerste onderdeel is dat een persoon een gevoel van persoonlijke controle heeft over de aanpak van belangrijke zaken voor hem/haar en hier ook de competenties voor heeft. Het tweede onderdeel is dat jongeren een kritisch bewustzijn ontwikkelen over onderwerpen die belangrijk zijn voor hem/haar of zijn/haar omgeving. Het derde en laatste

onderdeel is dat jongeren de zaken die zij belangrijk vinden ook daadwerkelijk aanpakken. Zij hebben de vaardigheden om hier actie voor te nemen en oplossingen te zoeken.

Wanneer jongeren '*empowered*' worden heeft dit vaak meerdere positieve lange-termijn gevolgen (Dupuis & Mann-Feder, 2013). Jongeren hebben bijvoorbeeld een lagere kans op delinquentie, middelengebruik of schooluitval. Ook hebben ze gemiddeld een betere mentale gezondheid en hogere schoolprestaties. Het '*empoweren*' van jongeren kan dus als een preventiemiddel gezien worden voor veel voorkomende problemen onder jongeren.

Critical Youth Empowerment Model

Om beter te begrijpen hoe jongeren het best '*empowered*' kunnen worden en met welke aspecten rekening gehouden moet worden zijn in de afgelopen jaren meerdere theoretische modellen opgesteld. Een onderzoek heeft vier van deze '*empowerment*' modellen bekeken en de belangrijkste elementen hieruit gehaald (Jennings et al., 2006). Daaruit is vervolgens een nieuw model ontwikkeld; het '*Critical Youth Empowerment*' [CYE] model. De focus in dit model ligt op gezamenlijke inzet voor sociaal-politieke veranderingen. In totaal zijn zes essentiële elementen geïdentificeerd bij het '*empoweren*' van jongeren en deze opgenomen in het nieuwe model. Hieronder wordt elk van de zes elementen en hun invloed op de jongeren kort besproken.

Warme, veilige omgeving

Het eerste element is het hebben van een warme, veilige omgeving. Hierdoor voelen de jongeren de vrijheid om hun gevoelens te delen, risico's te nemen en voelen ze zich deel van een familie-achtige gemeenschap (Heath & McLaughlin, 1991). Dit gevoel wordt gecreëerd door het vinden van gelijkgestemde jongeren en de juiste ondersteuning en aanmoediging van de betrokken volwassenen (Akiva, Cortina, Eccles, & Smith, 2013). Een omgeving is warm en veilige wanneer jongeren zich door volwassenen gesteund voelen, zij buiten hun '*comfort-zone*' durven te gaan en zowel succes als faalervaringen op kunnen doen. Ze kunnen zichzelf zijn, hun meningen uiten in discussies, nieuwe vaardigheden leren, durven nieuwe rollen aan te nemen en doen dit bovendien met plezier.

Zinvolle participatie en betrokkenheid

Mogelijkheden voor jongeren om mee te doen met en bij te dragen aan betekenisvolle activiteiten helpen bij het ontwikkelen van verschillende vaardigheden. Jongeren worden uitgedaagd nieuwe rollen aan te nemen en de relevante vaardigheden hierbij te leren. Een activiteit wordt hier als '*zinvol*' omschreven wanneer het relevant is voor hun eigen leven, iets wat ze leuk vinden en wat een uitdaging voor hen vormt (Heath & McLaughlin, 1994). Het leidt tot identiteitsontwikkeling en een beter zelfbeeld, met name bij kansarme jongeren (Barber, Abbott, Neira, & Eccles, 2014). Ook kan het leiden tot een hogere betrokkenheid waardoor jongeren sneller de bovengenoemde vaardigheden zullen leren (Akiva et al., 2013).

Gelijke verantwoordelijkheidsverdeling volwassenen en jongeren

Dit is een punt waar veel jongerenorganisaties moeite mee hebben. Jongeren moeten ondersteund worden door de volwassenen, zonder dat de volwassenen de leiding nemen. Volwassenen stellen hoge verwachtingen voor jongeren op en laten hen de leiding nemen, maar zijn wel beschikbaar voor begeleiding en ondersteuning. Een gelijke verdeling wordt vaak gradueel bereikt, door steeds meer verantwoordelijkheid bij de jongeren zelf neer te leggen. Hierdoor kunnen jongeren wennen aan de verantwoordelijkheden die zij krijgen en nemen ze langzaam een leiderschapsrol aan waar zij veel vaardigheden van leren. Wanneer jongeren namelijk verantwoordelijkheid krijgen verhoogt dit hun motivatie om mee te doen, leren zij beter besluiten nemen en verhoogt het ook nog eens hun empathie (Akiva, Cortina, & Smith, 2014)

Kritische reflectie op interpersoonlijke en sociaal-politieke processen

Dit element is volgens Jennings en collega's (2006) onderbelicht in veel andere modellen. Voordat jongeren sociaal-politieke veranderingen teweeg kunnen brengen moeten ze eerst goed begrijpen hoe het probleem in elkaar steekt qua structuren, processen, sociale standaarden en gebruiken. Om de sociale verantwoordelijkheid om verandering teweeg te brengen bij jongeren te ontwikkelen moeten zij kritisch leren denken. Volwassenen kunnen de jongeren begeleiden bij reflectie en discussie door onder andere verschillende methodes toe te passen die jongeren meer aanspreken. Denk hierbij aan fotografie, muziek, theater of kunst, dit kan zowel als een 'trigger' voor reflectie dienen als de jongeren een mogelijkheid geven zichzelf en hun meningen te uiten.

Deelnemen aan en verandering brengen in sociaal-politieke processen

Dit is een essentieel onderdeel van CYE. In plaats van het verlenen van directe hulp aan mensen met problematiek spannen jongeren zich in om structurele maatschappelijke veranderingen teweeg te brengen om deze problematiek op te lossen. Op deze manier bezig zijn met de onderliggende problematiek die speelt helpt de jongeren om bekwame, betrokken en verantwoordelijke volwassenen te worden (Checkoway, 2012). Jongeren zijn volgens het CYE model 'empowered' wanneer zij de kennis en mogelijkheden hebben om maatschappelijke problemen aan te pakken.

Zowel individuele als community 'empowerment'

CYE brengt op zowel individueel als community niveau positieve verandering teweeg. Zowel de capaciteit van het individu om een bijdrage te leveren, qua voorkennis maar ook qua beschikbare middelen, als de samenwerking met anderen moeten ontwikkeld worden om sociale veranderingen teweeg te brengen. Een uitdaging hierbij is om 'empowerment' te integreren op zowel individueel als groepsniveau specifiek bij groepen jongeren met een lage SES en minderheidsgroepen.

Betrokkenheid van jongeren

De effecten die de onderdelen van het CYE model op jongeren hebben hangen van verschillende factoren af. Zo komt in onderzoek naar een model van participatie in georganiseerde activiteiten naar voren dat het effect van programma's beïnvloed wordt door bijvoorbeeld demografische gegevens en eerdere ervaringen met soortgelijke programma's (Akiva et al., 2013). Hetzelfde onderzoek geeft ook het belang aan van de invloed van de *betrokkenheid* van de jongeren. Wanneer jongeren zich meer betrokken voelen bij een programma verhoogt dit hun motivatie waardoor de effecten van dit programma ook groter zijn. Een betrokken gevoel wordt omschreven als zowel cognitief betrokken zijn als een gevoel van saamhorigheid met de groep hebben. Cognitieve betrokkenheid houdt in dat iemand bereid is om tijd en energie te steken in het leren van de vaardigheden die nodig zijn om bepaalde activiteiten goed uit te voeren (Bartko, 2005). Een grotere cognitieve betrokkenheid van jongeren leidt tot grotere effecten van het programma en stimuleert verdere deelname (Bartko, 2005). Het tweede element, een gevoel van saamhorigheid, is een gevoel van passen en er toe doen binnen een groep (Akiva, et al. 2013). Een gevoel van saamhorigheid gaat vaak vooraf aan motivatie, inspanning en prestatie (Deci & Ryan, 2000). Betrokkenheid heeft dus een mogelijk modererende invloed op de relatie tussen de CYE elementen en de mate van *'empowerment'* van jongeren.

The Unforgettables

Aan de hand van bovenstaande theorieën zal jongerenraad The Unforgettables onderzocht worden. Er zal gekeken worden in hoeverre *'empowerment'* het doel is van de UF. Om dit te weten te komen worden de pijlers en doelen van de UF vergeleken met de doelen van *'empowerment'*.

Empowerment

Hoewel *'empowerment'* door HVK zelf niet expliciet als doel is geformuleerd voor de UF sluiten de doelen en activiteiten die binnen het UF-traject georganiseerd worden hierop aan. Het programma voor de jongeren bij de UF wordt opgesteld vanuit drie pijlers, 'sociaal-emotionele ontwikkeling', 'participatie en leiderschap' en 'bewustwording en beïnvloeding'.

In de eerste pijler ligt de focus op zelfbewustzijn, zelfmanagement en relaties hanteren. Dit sluit goed aan bij het eerste onderdeel van *'empowerment'*, waar de focus is dat een persoon een gevoel van persoonlijke controle heeft over de aanpak van belangrijke zaken voor hem/haar en hier ook de competenties voor heeft (Zimmerman, 2000). Het leren van vaardigheden als zelfbewustzijn kan leiden tot zelfcontrole, wat een doel van *'empowerment'* is (Alberts, Martijn & De Vries, 2011).

De tweede pijler houdt in dat jongeren vaardigheden leren die hen motiveren en in staat stellen om zich actief in te zetten voor de verbetering van hun eigen leefomstandigheden die van anderen. Dit sluit aan bij het derde onderdeel van *'empowerment'*, waarbij het doel is dat jongeren

de zaken die zij belangrijk vinden ook daadwerkelijk aanpakken (Zimmerman, 2000). Zij hebben de vaardigheden om hier actie voor te nemen en oplossingen te zoeken.

De derde en laatste pijler richt zich op het ondersteunen van jongeren in het vormen van een mening en het leren beïnvloeden van anderen om daadwerkelijke verandering te creëren. Dit sluit aan bij het tweede onderdeel van *'empowerment'*, waarbij jongeren een kritisch bewustzijn ontwikkelen over onderwerpen die belangrijk zijn voor hem/haar of zijn/haar omgeving (Zimmerman, 2000). Jongeren volgen deze onderwerpen actief en willen hier ook veranderingen in aanbrengen.

Kortom, de drie pijlers die opgesteld zijn voor het UF-traject komen overeen met de doelen van *'empowerment'* (Zimmerman, 2000). Hoewel de verwoording verschilt worden in essentie dezelfde uitkomsten nagestreefd. Hieruit kan geconcludeerd worden dat het UF-traject jongeren probeert te *'empoweren'*.

Huidig onderzoek

Hoewel veel gemeenten en organisaties een jeugd- of jongerenraad hebben is onderzoek naar de gevolgen voor jongeren en hun beleving hiervan summier. Eerder onderzoek toont aan dat *'empoweren'*, wat vaak het doel is van jongerenprogramma's, vele positieve gevolgen heeft voor jongeren. Vanuit de literatuur worden verschillende elementen aangeraden om *'empowerment'* tot stand te krijgen. De stem van jongeren zelf wordt in deze onderzoeken weinig meegenomen. Het is daarom van belang jongeren zelf te vragen hoe zij deelname aan een jongerenraad ervaren en welke elementen ze hierbij belangrijk vinden.

In huidig onderzoek wordt CYE model toegepast op het UF-traject. Het CYE model is nog niet eerder empirisch getoetst, er zijn dan ook geen bestaande vragenlijsten voor de elementen van dit model. Huidig onderzoek inventariseert de meningen van jongeren over zowel de integratie van de CYE elementen in het UF-traject als over hun ervaren *'empowerment'*. Concreet is de onderzoeksvraag van huidig onderzoek: 'Bevat het Unforgettables-traject de aangeraden onderdelen vanuit het Critical Youth Empowerment model en voelen jongeren zich door dit traject *'empowered'*? De deelvragen hierbij zijn 'In hoeverre komen alle CYE elementen terug in het UF-traject?', 'In hoeverre voelen de jongeren zich hierdoor *'empowered'*?' (Jennings et al., 2006; Zimmerman, 2000). Daarnaast zal de mogelijk modererende invloed van de mate van betrokkenheid onderzocht worden aan de hand van de volgende vraag: 'Wat is de invloed van de mate van betrokkenheid op de relatie tussen de CYE elementen en *'empowerment'*?' (Akiva et al., 2013).

Op basis van dit onderzoek kunnen mogelijk conclusies getrokken worden over de werkzame elementen binnen een jongerenraad. Aan de hand hiervan kan advies gegeven worden over hoe jongerenraden het beste aangepakt kunnen worden. Huidig onderzoek zal zich richten op het perspectief van de jongeren in een jongerenraad zelf.

Hypotheses

Op basis van de literatuur kan een aantal hypothesen opgezet worden. Zo wordt verwacht dat wanneer in het Unforgettables-traject volgens de deelnemende jongeren meer elementen van het CYE model geïntegreerd zijn de mate van *'empowerment'* van deze jongeren hoger is. Daarnaast wordt verwacht dat jongeren die zich meer betrokken voelen bij dit traject een hogere mate van *'empowerment'* hebben. Ook wordt binnen dit onderzoek een positieve interactie verwacht tussen de CYE elementen en het gevoel van betrokkenheid. Wanneer er elementen van het CYE model aanwezig zijn en jongeren betrokkenheid ervaren wordt het gevoel van *'empowerment'* versterkt.

Daarnaast kunnen op basis van het visiestuk en de eerdere semi-gestructureerde diepte-interviews met zes Unforgettables een aantal hypothesen opgezet worden wat betreft de integratie van de CYE elementen (Jennings et al., 2013). Er wordt verwacht dat de jongeren de UF als een warme, veilige groep ervaren en het traject dus voldoet aan het eerste CYE element. Ook wordt verwacht dat de jongeren ervaren dat hun participatie in het UF-traject zinvol is. Het derde element waarvan verwacht wordt dat het geïntegreerd is, is het inzetten voor sociaal politieke verandering. Tot slot is het vierde element dat naar verwachting ervaren zal worden de individuele en community empowerment.

Echter wordt op basis van het visiestuk en de eerdere interviews ook verwacht dat een aantal elementen niet geïntegreerd zijn in het UF-traject. Zo wordt verwacht dat de jongeren aangeven dat er geen kritische reflectie plaatsvindt binnen het UF-traject. Tevens wordt verwacht dat er geen gelijke verantwoordelijkheidsverdeling is maar dat de begeleiders meer verantwoordelijkheid hebben dan de jongeren.

Methoden

Type Onderzoek

Huidig onderzoek gebruikte een combinatie van eerst kwantitatief onderzoek middels een vragenlijst en daarna kwalitatief onderzoek middels focusgroepen. Voor dit onderzoek is een digitale vragenlijst in het programma Qualtrics opgesteld. Deze werd per mail naar 28 UF-leden en 35 oud UF-leden gestuurd. Gezien er met alle UF-leden en vrijwel alle oud UF-leden regelmatig goed contact is beschikt HVK over alle e-mailadressen. Een week later kregen de participanten via What'sApp een herinnering aan het invullen van deze vragenlijst. Nog vijf dagen later kregen zij een herinneringsmail. Voor de tien participanten onder de 16 jaar werd voor deelname toestemming gevraagd van hun ouders of voogd.

Met zes oud UF-leden zijn vervolgens twee digitale focusgroepen met twee personen en twee individuele interviews gehouden van een uur via Google Hangouts. De individuele interviews vervingen om technische redenen een geplande focusgroep. Het was een semi-gestructureerd

interview waarbij de onderzoeker een aantal vaste vragen stelde maar vervolgens doorvroeg op de verhalen van de participanten.

Participanten

Voor de vragenlijst zijn 63 (oud) UF leden benaderd. Hiervan hebben uiteindelijk 22 jongeren de vragenlijst ingevuld. De 22 jongeren en adolescenten waren tussen de 15 en 23 jaar ($M = 18.82$; $SD = 2.38$). Twee van hen waren onder de 16 jaar en hadden toestemming van hun ouder of voogd om mee te doen. Hun opleidingsniveau lag tussen VMBO en WO (3 VMBO; 2 HAVO/VWO; 10 MBO; 1 WO; 6 doen nu geen opleiding). Ongeveer driekwart van de participanten waren meiden ($n = 16$) en een kwart jongens ($n = 6$). Elf van de 22 participanten waren Unforgettables (8 meiden; 3 jongens) en de anderen waren oud-Unforgettables (8 meiden; 3 jongens).

Aan de online focusgroepen en individuele interviews hebben zes oud UF-leden meegedaan. Zij hadden zichzelf opgegeven voor de focusgroep middels een formulier dat na het invullen van de vragenlijst beschikbaar kwam. Wegens het waarborgen van de anonimiteit worden geen verdere statistieken over deze groep weergegeven.

Meetinstrumenten

In de vragenlijst werd gevraagd in hoeverre zij de elementen van het CYE model terug zien komen bij het UF-traject, hoe belangrijk zij deze elementen vonden en optioneel een vraag of ze er nog iets bij wilden vertellen. Ook werd gevraagd naar hun mate van betrokkenheid en het gevoel van *'empowerment'*.

Voor de twee participanten groepen zijn de vragenlijsten aangepast qua werkwoordstijden. Zo is het item "Het voelt alsof ik ertoe doe in dit programma" voor de oud UF-leden omgeschreven naar "Het voelde alsof ik ertoe deed in dit programma". Zie Appendix A voor de vragenlijst.

Critical Youth Empowerment

Om te kijken naar in hoeverre de verschillende elementen van het CYE model geïntegreerd zijn in het UF-traject zijn een aantal vragen opgesteld per element. Bij het eerste element, een warme, veilige omgeving, is een bestaande vragenlijst gevonden. Er is gebruik gemaakt van de 5-item 'Belonging scale' vragenlijst van Anderson-Butcher & Conroy (2002). Deze vragenlijst is naar het Nederlands vertaald. Een voorbeeldvraag hieruit is "Het voelt alsof ik ertoe doe in dit programma". De vragenlijst meet in hoeverre jongeren zich veilig, deel van de groep en toegewijd aan het traject voelen. De interne consistentie van deze vragenlijst was boven de .90. Voor de andere vijf elementen van het CYE model ('zinnvolle participatie en betrokkenheid', 'gelijke verantwoordelijkheidsverdeling', 'kritische reflectie op interpersoonlijke en sociaal-politieke processen', 'deelnemen aan en verandering brengen in sociaal-politieke processen' en 'individuele en community empowerment') zijn vijf stellingen per element opgesteld aan de hand van de

beschrijvingen van de elementen in het artikel van Jennings en collega's (2006). Op deze vragen wordt antwoord gegeven middels een 5 punt Likertschaal (1 = zeer mee oneens, 5 = zeer mee eens). Een voorbeelditem voor de schaal gelijke verantwoordelijkheidsverdeling is "Jongeren mogen de leiding nemen". Tevens wordt bij elk element gevraagd hoe belangrijk de jongeren dit element vinden. Ook deze vraag beantwoorden ze op een 5 punt Likertschaal (1 = helemaal niet belangrijk, 5 = heel erg belangrijk).

Betrokkenheid

De mate van betrokkenheid werd gemeten aan de hand van 5-item vragenlijst welke het gevoel van saamhorigheid en de cognitieve betrokkenheid meet gecreëerd voor de 'Youth Program Quality Intervention Study' (Smith et al., 2012). Het gevoel van saamhorigheid werd gemeten met een 2-item 5 punt Likertschaal (1 = zeer mee oneens, 5 = zeer mee eens; "Ik voel me thuis bij dit programma", "Het voelt alsof ik ertoe doe in dit programma") met een schaal betrouwbaarheid van .74 (Cronbach's alfa). Cognitieve betrokkenheid werd gemeten met een 3-item schaal ("Ik werd op een goede manier uitgedaagd", "Ik gebruikte mijn vaardigheden", "Ik moest me echt concentreren", alfa = .74).

Empowerment

Voor de mate van 'empowerment' van de jongeren is de Empowerment Vragenlijst jongeren 3.1 (EMPO jongeren 3.1; Damen et al., 2017) afgenomen bij de jongeren zelf. De EMPO 3.1 vragenlijst bestaat uit 14 items welke ingaan op de eigen kracht van de jongeren. De vragenlijst geeft een score op twee domeinen van 'empowerment'; intrapersoonlijk en interactioneel. Items uit deze vragenlijst zijn bijvoorbeeld: "Ik ga heel gemakkelijk met problemen om", "Ik vecht altijd voor zaken die ik echt belangrijk vind" en "Ik maak gebruik van raad of steun uit mijn omgeving". De betrouwbaarheid van de EMPO jongeren 3.1 is goed voor de totale schaal (.89) en voor de twee subschalen (intrapersoonlijk: .89, interactioneel: .79).

Focusgroep

De twee focusgroepen werden gehouden aan de hand van een vooraf opgestelde vragenlijst met open vragen. De vragenlijst was opgedeeld in vijf categorieën. 1) Eerste ervaringen met de UF en motivatie om hierbij te gaan. 2) Mate van integratie van de CYE model elementen en verbeterpunten hiervoor. 3) De mate van betrokkenheid bij de UF en de individuele verschillen. 4) Gevoel van 'empowerment' door de UF. Tot slot werden 5) andere effecten van het UF-traject op hun leven besproken. Ook werd gevraagd of de participanten nog aanvullingen hadden op wat al besproken was of nog iets anders kwijt wilden. Zie Appendix B voor de opzet van de focusgroepen.

Data analyse

De kwantitatieve data zal geanalyseerd worden in IBM SPSS statistics (versie 25) aan de hand van een correlatiematrix en een multiële lineaire regressie analyse. Voorafgaand aan de

analyses zijn de antwoorden op dezelfde vraag in verleden- en tegenwoordige tijd samengevoegd tot één variabele en zijn de CYE elementen gecentreerd. De gehouden interviews zijn uitgetypt en per element onder elkaar gezet waardoor een duidelijk overzicht van de meningen per element is gecreëerd. Hier zijn verder geen kwantitatieve analyses op gedaan, er is per element handmatig bekeken hoeveel jongeren meningen deelden.

Resultaten

Vragenlijsten

Twee participanten zijn uitgesloten van de analyses op basis van afwijkende standaarddeviatie ($SD < -2$) in een scatterplot tussen scores op het CYE model en 'empowerment'. De cronbach's α voor de schaal Sociaal Politiek was laag (.51; deze wordt met voorzichtigheid geïnterpreteerd) voor de overige subschalen was de cronbach's α voldoende tot uitstekend ($.61 < \alpha < .94$), zie tabel 2. Voor de totaalschaal van het CYE model (30 items) was de cronbach's α goed ($\alpha = .89$).

Tabel 1

Gemiddelden en Standaarddeviaties van de CYE Elementen, Betrokkenheid en Empowerment

	Meisje	Jongen	UF	oud-UF	jong	oud
<i>n</i>	15	5	10	10	9	11
Totaal CYE model	3.98(0.45)	4.28(0.55)	4.10(0.51)	4.00(0.47)	3.84(0.45)	4.23(0.46) ^x
Warme omgeving	4.01(1.11)	4.60(0.32)	4.18(1.12)	4.14(0.92)	3.60(1.25)	4.62(0.36)*
Participatie	3.84(0.83)	4.24(0.78)	3.88(1.07)	4.00(0.50)	3.66(1.04)	4.16(0.53)
Verantwoordelijkheid	3.87(0.46)	4.16(0.65)	4.00(0.44)	3.88(0.59)	3.80(0.45)	4.05(0.55)
Kritische reflectie	4.08(0.46)	4.24(0.79)	4.28(0.42)	3.96(0.62)	4.08(0.39)	4.15(0.66)
Sociaal Politiek	4.09(0.50)	4.16(0.52)	4.18(0.47)	4.04(0.53)	4.06(0.48)	4.15(0.52)
Ind. & comm. empo.	4.40(0.48)	4.36(0.48)	4.54(0.34)	4.24(0.54)	4.40(0.47)	4.38(0.49)
Betrokkenheid	4.29(0.51)	4.44(0.33)	4.44(0.41)	4.22(0.52)	4.31(0.50)	4.35(0.47)
Empowerment	48.13 (8.11)	49.60 (12.52)	49.60 (6.69)	47.40 (11.20)	48.55 (9.54)	48.55 (9.09)

Noot. * $p < .05$, ^x $p < .1$, 'Ind. & comm. empo' = Individuele en Community Empowerment

Zie tabel 1 voor alle gemiddelden van de schalen, opgesplitst tussen jongens en meiden, UF en oud-UF en jonge en oude participanten. Voor elke schaal is tussen de aangegeven groepen een onafhankelijke t-toets gedaan. Enkel de subschaal 'warme, veilige omgeving' beoordelen oudere participanten significant hoger dan jongere participanten ($t(10.327) = 2.678$, $p = .023$). Op de totale

CYE schaal scoorden de oudere participanten in trend significant hoger dan jongere participanten. Gezien dit minimale verschillen zijn tussen de groepen zullen bij verdere analyses alle participanten als een groep worden genomen.

Multipole lineaire regressie

Tabel 2

Correlaties, gemiddelden, standaarddeviatie, cronbach's α en gemiddelde belangrijkheid van de CYE Elementen, Betrokkenheid en Empowerment (N=20)

Variabele	(0)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
Aantal items	30	5	5	5	5	5	5	5	14
(0) Totaal CYE model	1	.77**	.86**	.87**	.53*	.44 [†]	.35	.34	.57**
(1) Warme omgeving	-	1	.70**	.50*	.08	-.01	.05	-.04	.31
(2) Participatie	-	-	1	.72**	.22	.14	-.01	.09	.25
(3) Verantwoordelijkheid	-	-	-	1	.50*	.45*	.33	.25	.39
(4) Kritische reflectie	-	-	-	-	1	.45*	.49*	.56**	.62**
(5) Sociaal politiek	-	-	-	-	-	1	.77**	.71**	.64**
(6) Ind. & comm. empo.	-	-	-	-	-	-	1	.70**	.60**
(7) Betrokkenheid	-	-	-	-	-	-	-	1	.51*
(8) Empowerment	-	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>M</i>	4.05	4.16	3.95	3.95	4.12	4.11	4.39	4.33	48.50
<i>SD</i>	0.48	1.00	0.82	0.51	0.54	0.49	0.47	0.47	9.05
Cronbach's α	.89	.94	.86	.61	.65	.51	.71	.71	.90
Belangrijkheid	-	4.90	4.30	4.30	4.70	4.75	4.45	-	-

Noot. [†]p<.1, * p<.05, ** p<.01, 'Ind. & comm. empo' = Individuele en Community Empowerment

In tabel 2 staat onderaan van elke variabele het gemiddelde en de standaarddeviatie. Ook de gemiddelde scores op belangrijkheid van de subschalen van het CYE model zijn te zien. Op volgorde van hoogste naar laagste score in de vragenlijst; 'individuele en community empowerment', 'warme, veilig omgeving', 'kritische reflectie op interpersoonlijke en sociaal-politieke processen', 'deelnemen aan en verandering brengen in sociaal-politieke processen' en met dezelfde score onderaan 'zinvolle participatie en betrokkenheid' en 'gelijke verantwoordelijkheidsverdeling'. Alle subschalen scoren boven de 3.95, wat op de Likertschaal gekwalificeerd wordt als 'mee eens'. De subschaal dat het hoogste scoort is 'warme, veilig omgeving'. Deze schaal wordt ook het meest belangrijk gevonden. De subschalen 'participatie' en

‘verantwoordelijkheid’ hebben beide de laagste score, en worden ook beide het minst belangrijk gevonden.

Ook staan in tabel 2 alle onderlinge correlaties van de meegenomen variabelen.

‘Betrokkenheid’ blijkt significant te correleren met ‘*empowerment*’. Ook de totaalschaal van het CYE model, waarbij het gemiddelde van alle elementen is genomen, correleert significant met ‘*empowerment*’. De eerste drie van de zes subschalen correleren significant onderling maar niet met de afhankelijke variabele ‘*empowerment*’. De laatste drie subschalen correleren wel significant met ‘*empowerment*’ en ook onderling.

Tabel 3

Ongestandaardiseerde (B) en gestandaardiseerde (β) Regressiecoëfficiënten, R^2 en p-waarden van de Predictoren van Empowerment (N = 20)

<i>Predictor</i>	<i>Ongestandaardiseerde coëfficiënten</i>		<i>Gestandaardiseerde coëfficiënten</i>		R^2	F	p
	B	SD	β	p			
Model 1					.70	3.97	.018
Warme omgeving	3.93	2.20	0.43	.10			
Zinvolle participatie	0.40	2.83	0.04	.89			
Verantwoordelijkheid	-3.74	2.79	-0.41	.21			
Kritische Reflectie	5.21	2.04	0.58	.03			
Sociaal Politiek	6.01	2.76	0.67	.05			
Ind. & comm. empo.	0.73	2.71	0.08	.79			
Betrokkenheid	-2.05	2.51	-0.23	.43			
Model 2					.55	10.43	.001
Sociaal Politiek	4.11	1.65	0.45	.02			
Kritische Reflectie	3.77	1.65	0.42	.04			

Noot. ‘Ind. & comm. empo’ = Individuele en Community Empowerment

Gezien uit de correlatietabel naar voren komt dat er ook elementen in het CYE model zitten die niet correleren met ‘*empowerment*’ is de voorspellende waarde van de individuele predictoren verder onderzocht (tabel 3; model 1). Uit de regressieanalyse op ‘*empowerment*’ (EMPO 3.1) met alle subschalen van het CYE model en betrokkenheid kwam naar voren dat, hoewel dit model statistisch significant is, enkel de variabelen ‘kritische reflectie’ ($b = 0.576$, $p < .05$) en ‘sociaal politieke inzet’ ($b = 0.665$, $p < .05$) significant voorspellende variabelen voor ‘*empowerment*’ waren. De subschaal ‘warme omgeving’ was in trend significant ($b = 0.434$, $p < .1$). De richting van

deze verbanden waren positief en houden dus in dat een hogere score op de twee voorspellers samenhangt met een hogere score op 'empowerment'. Daarnaast komt naar voren dat betrokkenheid geen significante voorspeller is van 'empowerment'. Betrokkenheid zal dus niet als modererende factor meegenomen worden. In tabel 3, model 2 zijn enkel de twee subschalen 'sociaal politiek' en 'kritische reflectie' meegenomen. Dit model van de regressieanalyse is statistisch significant ($F(2,17) = 10.428, p < .01$), en verklaart 55.1% van de variantie in 'empowerment'.

Interviews

Warme, veilige omgeving

Dit element wordt het op een na hoogste gewaardeerd en meest belangrijk gevonden. In de interviews waren alle jongeren hier positief over. *"De Unforgettables zijn als een soort tweede familie, je voelt je gehoord en thuis. Iedereen durft zijn of haar gevoelens te uiten. Het is een veilige omgeving waar je alles kan delen en wat ook binnen Het Vergeten Kind blijft"*. Daarnaast geven vier van de zes jongeren aan dat de band met de begeleiders erg goed is. *"Je kon altijd naar ze toe als er iets was je kon echt wel merken dat ze graag willen helpen"*.

Echter plaatsen vier jongeren wel kanttekeningen bij dit element. Zij geven aan een tweedeling in de groep te ervaren. Zij zeggen daarover; *"Ik heb wel het gevoel gehad dat een paar personen voorrang hebben gehad. Ik weet ook dat veel meer UF dit hebben gehad, en dat er daardoor een aantal mensen zijn gestopt met de UF"* en *"Je had mensen die vonden ze fantastisch, die waren alles en werden overal voor gevraagd en daaronder de rest een beetje"*. Ook vertelde een jongere dat hij/zij iemand was die wel veel gevraagd werd voor verschillende acties maar dit uit schuldgevoel tegenover de anderen niet meer met ze deelde.

Ook komt in de focusgroepen naar voren dat oudere participanten deze subschaal hoger beoordelen dan jongere. Hier wordt de verklaring gegeven dat het groepsgevoel van de nieuwe generatie UF, welke dus gemiddeld jonger zijn, nog minder is omdat ze elkaar nog niet zo goed kennen, maar dat dit erg snel groeit.

Zinvolle participatie en betrokkenheid

Dit element wordt, samen met het element 'verantwoordelijkheidsverdeling' het laagst gewaardeerd en ook het minst belangrijk gevonden. In de interviews hadden de jongeren hier een verdeelde mening over. Twee jongeren zeggen; *"Wij heb zelf niet in de jeugdzorg gezeten. De eerste 1,5 jaar hebben wij daardoor niet veel kunnen bijdragen. Het programma sluit voor een deel van de groep minder goed aan"*. Hierbij geven zij ook aan dat dit invloed heeft op hun groepsgevoel. Ook geeft een jongere aan dat er sommige jongeren zijn die niet veel aan de trainingen hebben omdat ze iets willen doen wat niet in het programma past. Hierbij wordt aangegeven dat er meer persoonlijke aandacht zou moeten zijn voor wat er bij iemand past en wat iemand wil leren en dat daar in het UF-traject meer op ingespeeld zou moeten worden.

Aan de andere kant wordt ook door een jongere gezegd; *“Er wordt altijd wel gekeken wat jouw interesses zijn, waar jij goed en minder goed in bent. Daar wordt altijd wel heel goed op ingespeeld, ze houden zich wel echt heel erg bezig met wat jij als persoon leuk vindt”*. Hier lijkt dus een verschil te zitten in ervaringen. Wel geven alle jongeren aan erg blij te zijn met de vaardigheden die ze geleerd hebben bij de UF en deze nog steeds te kunnen gebruiken.

Verantwoordelijkheidsverdeling

Dit element wordt, samen met het element hiervoor het laagst gewaardeerd en ook het minst belangrijk gevonden. Alle jongeren geven aan eigen verantwoordelijkheid te hebben in welke workshops ze willen doen en hoe laat ze gaan slapen, maar weinig qua inspraak of verantwoordelijkheid in het UF-traject of HVK zelf. Een jongere zegt hierover; *“In mijn eerste jaren had ik niet het gevoel dat mijn input belangrijk was. Ik had niet het gevoel dat het ze echt kon schelen wat ik er nou van vond”*. Ook noemen vier jongeren dat ze waarschijnlijk meer geleerd hadden van het UF-traject als ze meer verantwoordelijkheid hadden gehad, wat ze ook meer hadden willen hebben. De andere twee zijn echter van mening dat de verantwoordelijkheidsverdeling goed is zoals het is, waarbij ze wel aangeven dat het belangrijk is dat de begeleiding alles eerlijk verdeeld om de eerder genoemde tweedeling tegen te gaan.

Kritische reflectie

Dit element wordt het op twee na hoogst gewaardeerd en ook het op twee na meest belangrijk gevonden. Veel jongeren geven aan niet goed op de hoogte te zijn van het onderwerp waar zij actie voor voeren. Een iemand zegt hierover; *“Ze doen alsof we het allemaal weten maar dat is niet zo, zeker niet als je zelf niet in die situatie zit. Je bent dan voor iets aan het werken maar je weet niet precies waarvoor”*. Ook zegt een van de jongeren; *“Soms zat ik in een workshop en ik had geen idee waar het over ging maar ik ga dan ook niet vragen ‘wat is dat?’ want je hebt een druk programma en daar is niet veel tijd voor”*. Een andere jongere geeft echter aan dat alle belangrijke achterliggende informatie voor de week van HVK wel besproken wordt op het trainingsweekend en dat je daar bij de workshops ook mee bezig bent.

Qua jezelf leren uiten geeft een jongere aan dat hier geen specifieke aandacht aan wordt gegeven; *“Het is ook belangrijk iets meer te focussen op jezelf zijn en je stem uiten. Dat is iets waar ik heel veel aan gehad zou hebben, en ik denk dat heel veel andere jongeren ook. Bijvoorbeeld door een theaterworkshop waar je jezelf leert gebruiken”*.

Sociaal politieke processen

Dit element wordt het op twee na laagste gewaardeerd maar wel het op een na meest belangrijk gevonden. Vier jongeren geven aan meer te willen en te kunnen doen. Een iemand vindt dat het beter zou kunnen en zegt hier bijvoorbeeld over; *“Wij zeggen altijd dat we spreken voor alle 100.000 kinderen die hun stem niet kunnen uitoefenen, wij zijn hun stem, maar zijn wij hun stem als*

wij die jongeren en kinderen niet eens te spreken krijgen? Ik denk dat we langs jeugdzorginstellingen moeten gaan en in gesprek te gaan met die jongeren". Ook geeft een jongere aan; *"Naast wat we nu doen zijn er veel meer dingen waarbij ze ons kunnen en zouden moeten gebruiken"*. Een jongere plaatst hierbij wel de kanttekening dat het dan waarschijnlijk voor veel van de jongeren bij de UF teveel zou worden.

Wel geven alle jongeren aan zich bezig te houden met maatschappelijke veranderingen samen met de andere UF. Een jongere zegt; *"Als de UF er niet geweest waren zou de Jeugdzorg niet veranderd zijn. Sinds wij zijn gestart zijn er veel veranderingen geweest"*.

Individuele en community empowerment

Dit element wordt het hoogst gewaardeerd maar wel het op twee na minst belangrijk gevonden. Alle jongeren geven aan zich persoonlijk sterk te hebben ontwikkeld bij de UF. Ook geven twee jongeren hierbij aan dat ze hebben leren samenwerken met andere UF. Hierover vertelt een van de jongeren; *"Voor sommige mensen gaat dit samenwerken meteen wel goed en sommige leren het nog. Het is echt een individueel leerproces, iedereen heeft andere dingen die ze moeten leren. Daarom is het ook mooi dat je zo'n gevarieerde groep hebt, maar ik denk dat ze daar nog meer gebruik van kunnen maken. Door bijvoorbeeld de groep meer te mixen"*.

Over gestimuleerd worden tot actief inzetten zegt een van de jongeren; *"Er zijn wel verschillen in instellingen van de jongeren bij de UF (qua actief of niet zo actief) maar uiteindelijk doet iedereen evenveel. Er zijn wel echt twee groepen maar op werkniveau is het hetzelfde, omdat als een paar mensen wat gaan doen gaat iedereen wel meedoen"*.

Twee jongeren geven aan veel gehad te hebben aan de media en schrijftrainingen voor het inzetten voor hun doel. Twee andere jongeren geven echter aan dat de workshops wel boeiend waren maar dat zij met deze vaardigheden verder niet veel hebben gedaan. Weer twee andere jongeren geven aan erg vaak bij dezelfde workshops ingedeeld te zijn waardoor de interesse hierin verloor.

Betrokkenheid

Alle jongeren geven aan dat de betrokkenheid van de jongeren erg verschilt per persoon. Volgens vijf van hen zijn er jongeren die overal bij zijn en alles mogen doen, maar zijn er ook jongeren die alleen naar de weekenden en trainingsdagen komen. Qua cognitieve betrokkenheid wordt door een jongeren gezegd; *"De interesse hangt heel erg af van het onderwerp, als die niet aansluit ben je ook minder betrokken"* en door een andere jongere; *"Er zijn ook wel jongeren die er alleen voor de weekenden ... en vooral gezelligheid er zijn, en er zijn jongeren die zijn overal aanwezig en die zijn veel meer betrokken met de organisatie. Zij weten ook veel meer en hebben een groter en sterker netwerk"*. Hierbij werd door een jongere echter een kanttekening geplaatst dat dit niet aan de jongeren ligt maar aan de organisatie; *"Maar dat is ook niet eerlijk, ik ben alleen op de*

trainingsweekenden en trainingsdagen maar dat is ook omdat ik niet wordt uitgenodigd voor de andere dingen”.

Qua gevoel van saamhorigheid geeft een jongere aan; *“De betrokkenheid is wel heel groot qua groepsgevoel, iedereen is er voor elkaar en wil elkaar lekker in hun vel laten zitten”*. Ook bij het element warme, veilige omgeving hebben de jongeren meer verteld over het saamhorige gevoel. Hierover zijn ze het eens dat dit erg goed gaat.

Empowerment

Alle jongeren geven aan door het UF-traject veel geleerd te hebben. Sommigen geven aan een persoonlijke ontwikkeling qua zelfvertrouwen en jezelf zijn te hebben doorgemaakt; *“Ik heb voor mezelf leren opkomen”* en; *“Door de UF ben ik wel zelfverzekerder geworden, ik durf meer voor mezelf op te komen”*. Over de praktische vaardigheden die ze hebben geleerd zeggen ze; *“Het blijft altijd wel hangen wat je hebt geleerd, je hebt er ook heel veel aan in je latere leven”* en; *“Ook helpt het bij sollicitaties en bijbaantjes enzo, ik ga nu een studie doen die hier wat mee te maken heeft en daar helpt deze ervaring van de UF goed bij”*. Een jongere geeft ook aan dat hier een wisselwerking tussen zit; *“De vaardigheden en kennis die ik heb opgedaan dat is wel gewoon mega veel, daar heeft HVK zeker aan bijgedragen. Hierdoor sta ik waar ik nu sta en sta ik krachtig in mijn schoenen. Ik kan ook veel beter reflecteren op mijn eigen handelen”*.

Een jongere geeft echter ook aan dat hij of zij bepaalde vaardigheden heeft geleerd om de verkeerde redenen; *“Mijn persoonlijke ontwikkeling is het meest geweest uit frustratie omdat ik me echt niet gehoord voelde in het begin. Maar ik heb daardoor wel geleerd dat ik mijn bek open moest trekken. Het is heel goed om zoiets te kunnen leren maar het is niet de juiste manier. Je moet het leren doordat je gefrustreerd bent op de jeugdzorg, niet omdat je gefrustreerd bent om de groep waar je bij zit”*.

Discussie

In Nederland hebben veel organisaties een jongerenraad. Zo ook Stichting Het Vergeten Kind (HVK). Het doel van de jongerenraad van HVK is om de deelnemende jongeren, de Unforgettables (UF), te ‘empoweren’. In huidig onderzoek is er vanuit het Critical Youth Empowerment model (CYE) naar het UF-traject gekeken (Jennings et al., 2006). Dit model beschrijft zes elementen die in een jongerenprogramma geïntegreerd moeten zitten wil het tot het ‘empoweren’ van jongeren leiden. Er werd gemeten in hoeverre de elementen geïntegreerd zijn in het UF-traject, hoe belangrijk de jongeren elk onderdeel vinden en hoe ‘empowered’ de jongeren zich voelen. Ook werd een mogelijk modererende invloed van betrokkenheid onderzocht (Akiva et al., 2013).

Vooraf werd op basis van eerdere diepte-interviews met een aantal UF verwacht dat de CYE elementen ‘kritische reflectie op interpersoonlijke en sociaal-politieke processen’ en ‘gelijke

verantwoordelijkheidsverdeling' niet geïntegreerd zouden zijn in het UF-traject. Uit de vragenlijsten van huidig onderzoek blijkt echter dat alle zes elementen wel geïntegreerd zijn. De element die het hoogst scoorden waren 'warme, veilige omgeving' en 'individuele en community empowerment'. De elementen 'kritische reflectie' en 'verantwoordelijkheid' waren het laagst beoordeeld, echter vielen de gemiddelde scores hiervan alsnog net onder het 'mee eens' label. Jongeren scoren deze twee elementen ook het minst belangrijk, echter vielen ook hier de laagste gemiddelde scores nog boven het 'belangrijk' label. Opvallend is dat in de vragenlijsten alle elementen van het CYE model als goed geïntegreerd en belangrijk beoordeeld worden.

In tegenstelling tot in de antwoorden op de vragenlijsten komt in de focusgroepen naar voren dat een aantal elementen niet goed geïntegreerd zijn. Het meest opvallend zijn de verschillen in de twee elementen waarvan vooraf werd verwacht dat ze niet in het traject geïntegreerd zouden zitten ('kritische reflectie' en 'verantwoordelijkheidsverdeling'). Jongeren gaven bijvoorbeeld aan niet goed op de hoogte te zijn waar ze actie voor voeren (kritische reflectie), weinig inspraak in HVK te hebben en het gevoel te hebben dat er niet echt naar ze geluisterd wordt (verantwoordelijkheidsverdeling). Een mogelijke verklaring voor deze verschillende antwoorden is dat bij het invullen van de vragenlijst het voor de jongeren niet helemaal duidelijk was wat er bedoeld werd, waardoor de interne validiteit van deze vragenlijst laag was (Fowler, 1992). De interne validiteit van de interviews lag mogelijk hoger omdat hier de stellingen en elementen uitgelegd kunnen worden voordat de jongeren antwoord gaven (Maruyama & Ryan, 2014).

Wat betreft de relatie met '*empowerment*' komt uit dit onderzoek naar voren dat jongeren die het totale CYE model hoger scoorden meer '*empowered*' zijn dan jongeren die dit lager scoorden. Het CYE model lijkt dus inderdaad een predictor te zijn voor de '*empowerment*' van jongeren, wat overeenkomt met de verwachtingen vanuit de literatuur (Jennings et al., 2006). Op basis van literatuur werd daarnaast verwacht dat dit effect sterker zou zijn voor jongeren die meer betrokken zijn bij het UF-traject (Akiva et al., 2013). Wat betreft de mate van betrokkenheid is er geen significant modererende invloed gevonden op de relatie tussen de CYE elementen en '*empowerment*'. Dit kan mogelijk verklaard worden doordat betrokkenheid al in het CYE model verwerkt zat. Betrokkenheid wordt opgesplitst in twee elementen, 'cognitieve betrokkenheid', en 'gevoel van saamhorigheid' (Akiva et al., 2013). De eerste overlapt mogelijk met 'zinnvolle participatie en betrokkenheid', gezien beide elementen ingaan op activiteiten ondernemen waar de jongeren echt iets van leren. Het gevoel van saamhorigheid overlapt mogelijk met 'warme, veilige omgeving' gezien het bij beide gaat om je thuis voelen in een groep. Een impliciete verwerking van betrokkenheid in het CYE model zou een extern modererende invloed kunnen verminderen.

Wel kan een kritische noot geplaatst worden wat betreft de CYE elementen en het '*empoweren*' van jongeren. Het CYE model stelt dat wanneer alle zes de elementen goed

geïntegreerd zijn in jongerenprogramma's dit de best uitkomst biedt voor jongeren, zowel op individueel als groepsniveau (Jennings et al, 2006). Zoals tabel 2 laat zien, bleek echter dat sommige CYE elementen niet significant correleren met het gevoel van 'empowerment' van de jongeren. De regressieanalyses van huidig onderzoek wijst zelfs uit dat slechts twee van de CYE elementen ('kritische reflectie' en 'sociaal politiek') een groot gedeelte van de variantie in 'empowerment' verklaren en dat het toevoegen van de andere elementen hier geen significante verbetering in bracht. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat deze elementen vaardigheden zijn die jongeren krijgen wanneer zij 'empowered' zijn, waardoor de samenhang hiertussen groot is (Zimmerman, 2000). Gezien het CYE model als doel stelt om jongeren te 'empoweren', is dit model mogelijk meer uitgebreid dan nodig.

Een ander opvallend punt uit dit onderzoek is dat een aantal van de CYE elementen onderling correleren. Dit zou kunnen komen doordat de voorwaarden van bepaalde elementen op elkaar lijken. De kenmerken van 'gelijke verantwoordelijkheidsverdeling' overlappen bijvoorbeeld met die van 'warme, veilige omgeving' op het gebied van een sfeer creëren waarin jongeren de ruimte voelen om nieuwe rollen aan te nemen en verantwoordelijkheid te durven nemen (Jennings et al., 2006).

Bij het interpreteren van deze resultaten is het van belang om de limitaties van huidig onderzoek mee te nemen. De resultaten van huidig onderzoek moeten met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd gezien de kans bestaat dat vooral jongeren die actief zijn binnen het UF-traject de vragenlijst hebben ingevuld. Mogelijk zijn jongeren die minder actief zijn ondergerepresenteerd in dit onderzoek waardoor de kwantitatieve data een positieve bias kan hebben (Price, 2013). Echter is hier in huidig onderzoek rekening mee gehouden door in de focusgroepen bij elk element te vragen of de jongeren dachten dat hun mening voor elke UF zou gelden. Daarnaast zijn de resultaten van huidig onderzoek slecht generaliseerbaar gezien het om een specifieke doelgroep gaat en was de groep participanten erg klein waardoor zij mogelijk niet representatief zijn voor grotere groepen (Bean, Stafford, & Brashares, 2012).

Een andere limitatie is dat er, gezien er geen eerder onderzoek is gedaan naar het CYE model, voor vijf van de zes CYE elementen geen bestaande vragenlijsten waren. De vragenlijsten hiervoor zijn voor huidig onderzoek geconstrueerd, waardoor de psychometrische gegevens niet bekend waren. Hierdoor kan niet met zekerheid gezegd worden dat ze de elementen accuraat meten (Rattray & Jones, 2007). De gebruikte stellingen in de vragenlijsten zijn op basis van de beschrijving van de elementen in het artikel van Jennings en collega's (2006) opgesteld. Dit is tevens de reden waarom er, ondanks een Cronbach's α aan de lage kant, geen items uit de vragenlijsten verwijderd werden (Tavakol & Dennick, 2011). Elke stelling is gebaseerd op een kenmerk van het element, wanneer een van deze stellingen slechter beoordeeld wordt betekent dit

dus dat het element ook slechter geïntegreerd is de UF. Hoewel in huidig onderzoek dus wel gekeken is naar de Cronbach's α van elke vragenlijst was de groep te klein om een factoranalyse uit te voeren (Mundform, Shaw & Ke, 2005). Om een factoranalyse, en een betere psychometrische analyse, van deze vragenlijst te kunnen doen wordt aangeraden om dit instrument nogmaals te testen bij een grotere groep.

Twee participanten zijn uit de dataset gehaald omdat ze sterk afwijkende antwoorden hadden gegeven. Wanneer deze antwoorden werden meegenomen in de analyses was er geen significant resultaat. In huidig onderzoek is er voor gekozen om deze antwoorden uit de dataset te halen en zo een model te onderzoeken die op een groot deel van de groep toepasbaar zou kunnen zijn. Deze afwijkende data geeft echter wel aan dat er grote verschillen tussen jongeren kunnen zitten. Het is van belang bewust te blijven dat het model mogelijk niet van toepassing is op iedereen binnen een jongerengroep en dat sommige jongeren meer individuele aandacht of een gepersonaliseerd programma nodig hebben om hetzelfde effect te bereiken (Ng & Weisz, 2016).

Naast de beperkingen, zijn er ook een aantal sterke punten van huidig onderzoek. Zo is gebruik gemaakt van mixed methods, wat zowel de betrouwbaarheid als validiteit van het onderzoek verbetert (Abowitz & Toole, 2010). Tevens is huidig onderzoek een van de weinige onderzoeken waarbij de focus ligt op de mening van jongeren zelf. Hiermee onderscheidt het zich van andere onderzoeken. Jongeren werden zelf gevraagd hoe zij het traject hebben ervaren en wat zij belangrijk vonden. Dit geeft een ongefilterd beeld vanuit de doelgroep die met het CYE model beïnvloed hoopt te worden.

Ook ten opzichte van de eerdere semi-gestructureerde diepte-interviews heeft huidig onderzoek een aantal voordelen. De eerdere interviews in 2017 zijn gehouden met een actieve groep jongeren binnen de UF, welke ook enthousiast waren over het traject. In huidig onderzoek konden jongeren zichzelf hier voor opgeven. Dit heeft wellicht de positieve selectiebias vermindert en de resultaten zo mogelijk beter generaliseerbaar gemaakt (Price, 2013). Daarnaast zijn de interviews afgenomen door een buitenstaander van het traject en werd duidelijk vermeld dat deelname anoniem zou zijn, hierdoor zijn de deelnemers vaak eerlijker en komen er minder sociaal wenselijke antwoorden (Mitchell & Jolley, 2012). Hierdoor werd binnen dit onderzoek dus een accurater beeld van het UF-traject geschetst.

Daarnaast was er eerder nog geen empirisch onderzoek naar het CYE model gedaan, wat dit tot een belangrijk onderzoek maakt (Nicolaou & Constantinou, 2014). Gezien de limitaties van huidig onderzoek wordt echter wel aangeraden dit onderzoek te herhalen op een grotere groep jongeren. Ook zou vervolgonderzoek zich moeten richten op de precieze invloed van alle losse CYE elementen. Hierdoor zou het CYE model beter empirisch onderbouwd kunnen worden en eventueel zelfs aangescherpt.

Huidig onderzoek biedt belangrijke aanknopingspunten voor andere jongerenprogramma's. De kwalitatieve data geeft inzicht in wat jongeren ervaren en waar zij waarde aan hechten binnen een jongerenprogramma, wat mogelijk een basis kan vormen voor het aanpassen van jongerenprogramma's. Hierdoor kan gestructureerd in kaart worden gebracht waar jongerenprogramma's nog in kunnen verbeteren en biedt het ook mogelijkheid om deze vragenlijst en de interviews herhaaldelijk af te nemen om de effecten van aanpassingen in de programma's in kaart te kunnen brengen. Aan de hand van het CYE model en de in dit onderzoek gebruikt instrumenten zullen jongerenprogramma's dus beter vorm gegeven en gemonitord kunnen worden waardoor jongeren zich meer '*empowered*' zullen voelen en de (preventieve) effecten van jongerenprogramma's groter zullen zijn (Depuis & Mann-Feder, 2013).

Referenties

- Abowitz, D. A., & Toole, T. M. (2010). Mixed method research: Fundamental issues of design, validity, and reliability in construction research. *Journal of Construction Engineering and Management*, 136(1), 108-116. [https://doi.org/10.1061/\(ASCE\)CO.1943-7862.0000026](https://doi.org/10.1061/(ASCE)CO.1943-7862.0000026)
- Akiva, T., Cortina, K. S., Eccles, J. S., & Smith, C. (2013). Youth belonging and cognitive engagement in organized activities: A large-scale field study. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 34(5), 208-218. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2013.05.001>
- Akiva, T., Cortina, K. S., & Smith, C. (2014). Involving youth in program decision-making: How common and what might it do for youth? *Journal of Youth and Adolescence*, 43(11), 1844-1860. <https://doi.org/10.1007/s10964-014-0183-y>
- Alberts, H. J., Martijn, C., & De Vries, N. K. (2011). Fighting self-control failure: Overcoming ego depletion by increasing self-awareness. *Journal of Experimental Social Psychology*, 47(1), 58-62. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2010.08.004>
- Anderson-Butcher, D., & Conroy, D. E. (2002). Factorial and Criterion Validity of Scores of a Measure of Belonging in Youth Development Programs. *Educational and Psychological Measurement*, 62(5), 857-876. <https://doi.org/10.1177/001316402236882>
- Barber, B., Abbott, B., Neira, C., & Eccles, J. (2014). Meaningful activity participation and positive youth development. In J. F. Michael, R. Gilman & E. S. Huebner (Eds.), *Handbook of positive psychology in schools* (2nd ed., pp. 227-244). Routledge.
- Bartko, W. T. (2005). The ABCs of engagement in out-of-school-time programs. *New Directions for Youth Development*, 2005(105), 109-120. <https://doi.org/10.1002/yd.110>
- Bean, W. T., Stafford, R., & Brashares, J. S. (2012). The effects of small sample size and sample bias on threshold selection and accuracy assessment of species distribution models. *Ecography*, 35(3), 250-258. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0587.2011.06545.x>
- Checkoway, B. (2012). Youth participation and community change: An introduction. In *Youth participation and community change* (pp. 9-18). Routledge.
- Damen, H., Veerman, J. W., Vermulst, A. A., Nieuwhoff, R., De Meyer, R. E. & Scholte, R. H. J. (2017). Empowerment Vragenlijst 3.1 (EMPO 3.1). Verkegen op 14 maart 2020 van <https://www.praktikon.nl/>
- Dawes, N. P., & Larson, R. (2011). How youth get engaged: Grounded-theory research on motivational development in organized youth programs. *Developmental Psychology*, 47(1), 259-269. <https://doi.org/10.1037/a0020729>
- Dupuis, J., & Mann-Feder, V. (2013). Moving towards emancipatory practice: Conditions for meaningful youth empowerment in child welfare. *International Journal of Child, Youth and Family Studies*, 4(3), 371-380. <https://doi.org/10.18357/ijcyfs43201312436>

- Fowler Jr, F. J. (1992). How unclear terms affect survey data. *Public Opinion Quarterly*, 56(2), 218-231. <https://doi.org/10.1086/269312>
- Head, B. W. (2011). Why not ask them? Mapping and promoting youth participation. *Children and Youth services review*, 33(4), 541-547. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2010.05.015>
- Heath, S. B., & McLaughlin, M.W. (1991). Community organizations as family. Endeavors that engage and support adolescents. *Phi Delta Kappan*, 72(8), 623-627.
- Heath, S. B., & McLaughlin, M.W. (1994). The best of both worlds: Connecting schools and community youth organizations for all-day, all-year learning. *Educational Administration Quarterly*, 30(3), 278-300. <https://doi.org/10.1177/0013161X94030003004>
- Jennings, L. B., Parra-Medina, D. M., Hilfinger-Messias, D. K., & McLoughlin, K. (2006). Toward a critical social theory of youth empowerment. *Journal of Community Practice*, 14(1-2), 31-55. https://doi.org/10.1300/J125v14n01_03
- Rattray, J., & Jones, M. C. (2007). Essential elements of questionnaire design and development. *Journal of clinical nursing*, 16(2), 234-243. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2702.2006.01573.x>
- Smith, C., Akiva, T., Lo, Y. -J., Sugar, S., Frank, K. A., Peck, S. C., et al. (2012). Continuous quality improvement in afterschool settings: Impact findings from the Youth Program Quality Intervention study. Washington, DC: The Forum for Youth Investment.
- Stichting Het Vergeten Kind (2020). Interne documenten.
- Luluquizen, E. M., Trinidad, A. M., & Gosh, D. (2006). Sariling Gawa youth council as a case study of youth leadership development in Hawaii. *Journal of Community Practice*, 14(1-2), 57-70. https://doi.org/10.1300/J125v14n01_04
- Maruyama, G., & Ryan, C. S. (2014). *Research methods in social relations*. John Wiley & Sons.
- Mitchell, M. L., & Jolley, J. M. (2012). Survey research, *Research Design Explained* (7th ed., pp. 253-303). Cengage Learning.
- Mundfrom, D. J., Shaw, D. G., & Ke, T. L. (2005). Minimum sample size recommendations for conducting factor analyses. *International Journal of Testing*, 5(2), 159-168. https://doi.org/10.1207/s15327574ijt0502_4
- Ng, M. Y., & Weisz, J. R. (2016). Annual research review: Building a science of personalized intervention for youth mental health. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 57(3), 216-236. <https://dx.doi.org/10.1111%2Fjcopp.12470>
- Nicolaou, C. T., & Constantinou, C. P. (2014). Assessment of the modeling competence: A systematic review and synthesis of empirical research. *Educational Research Review*, 13, 52-73. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2014.10.001>

- Price, M. (2013). Convenience samples: what they are, and what they should (and should not) be used for. Verkregen op 22 juni 2020 via <https://hrdag.org/>
- Riley, A., & Anderson-Butcher, D. (2012). Participation in a summer sport-based youth development program for disadvantaged youth: Getting the parent perspective. *Children and Youth Services Review*, 34(7), 1367-1377. <https://doi.org/10.1016/j.chidyouth.2012.03.008>
- Roth, J., Brooks-Gunn, J., Murray, L., & Foster, W. (1998). Promoting healthy adolescents: Synthesis of youth development program evaluations. *Journal of Research on Adolescence*, 8(4), 423-459. https://doi.org/10.1207/s15327795jra0804_2
- Tavakol, M., & Dennick, R. (2011). Making sense of Cronbach's alpha. *International journal of medical education*, 2, 53. <https://dx.doi.org/10.5116%2Fijme.4dfb.8dfd>
- Zimmerman, M. A. (2000). Empowerment theory. In *Handbook of Community Psychology* (pp. 43-63). Springer, Boston, MA.

Appendix A - Opzet vragenlijst

Meetinstrumenten elementen CYE

Op basis van de omschrijving van de element of aan de hand van bestaande vragenlijsten zijn er per element vijf stellingen opgesteld waarop middels een 5-punt Likertschaal (zeer mee oneens; zeer mee eens) antwoord gegeven kan worden. Alle stellingen hebben betrekking op in hoeverre het gevraagde element bij het UF-traject geïntegreerd is.

Warme, veilige omgeving.

Tabel A1

De 5-item vragenlijst van Anderson-Butcher en Conroy (2002) voor het element warme, veilige omgeving

Item	Vraag
1	Ik voel me comfortabel in dit programma.
2	Ik ben een deel van het programma.
3	Ik bent toegewijd aan het programma.
4	Ik word ondersteund in dit programma.
5	Ik word geaccepteerd in dit programma.

Noot. Vragen geselecteerd na analyse van de eerdere 10-item scale.

Zinvolle participatie en betrokkenheid.

Tabel A2

De 5-item vragenlijst voor het element zinvolle participatie en betrokkenheid

Item	Vraag
1	Ik word uitgedaagd nieuwe rollen aan te nemen.
2	De activiteiten sluiten aan bij dingen waar ik mij in mijn leven mee bezig hou.
3	Ik weet beter waar ik goed in ben maar ook waar ik minder goed in ben.
4	Ik heb nieuwe vaardigheden geleerd.
5	Ik vind de dingen die we bij de Unforgettables doen leuk.

Gelijke verantwoordelijkheidsverdeling volwassenen en jongeren.

Tabel A3

De 5-item vragenlijst voor het element gelijke verantwoordelijkheidsverdeling

Item	Vraag
1	Ik word ondersteund door de begeleiding.
2	Jongeren mogen de leiding nemen.
3	Ik krijg verantwoordelijkheden.
4	Mijn mening heeft invloed op de besluiten die gemaakt worden.
5	Het is duidelijk wat de begeleiding van me verwacht.

Kritische reflectie op interpersoonlijke en sociaal-politieke processen.

Tabel A4

De 5-item vragenlijst voor het element kritische reflectie

Item	Vraag
1	Ik weet wat er in Nederland moet veranderen om ons doel te bereiken.
2	Ik leer mezelf creatief uit te drukken in bijvoorbeeld fotografie, muziek, theater of kunst.
3	Ik weet welke stappen wij moeten zetten om dat te veranderen.
4	Ik leer kritisch nadenken.
5	We discussiëren met elkaar over het probleem waar we actie voor voeren.

Deelnemen aan en verandering brengen in sociaal-politieke processen.

Tabel AA5

De 5-item vragenlijst voor het element gelijke verantwoordelijkheidsverdeling

Item	Vraag
1	Ik zet me in voor blijvende veranderingen in de maatschappij.
2	Ik probeer maatschappelijke problemen in Nederland op te lossen.
3	We doen als groep samen ons best om ons doel te bereiken.
4	Ik heb het gevoel dat ik echt een verschil maak.
5	We houden ons meer bezig met veranderingen voor grote groepen jongeren, en minder met jongeren persoonlijk helpen.

Zowel individuele als community empowerment.

Tabel A6

De 5-item vragenlijst voor het element individuele en community empowerment

Item	Vraag
1	Ik wordt gestimuleerd om samen te werken met de andere Unforgettables.
2	Wanneer deze samenwerking niet goed gaat krijgen wij hier begeleiding bij.
3	Ik word gestimuleerd me actief in te zetten bij de Unforgettables.
4	Bij de Unforgettables zitten jongeren met verschillende afkomsten en achtergronden.
5	Ik krijg voldoende middelen om me in te zetten voor het gezamenlijke doel.

Meetinstrument betrokkenheid

Tabel A7

De 5-item vragenlijst voor betrokkenheid van Smith en collega's (2012)

Item	Vraag
1	Ik voel me thuis bij dit programma
2	Het voelt alsof ik ertoe doe in dit programma
3	Ik werd op een goede manier uitgedaagd
4	Ik gebruikte mijn vaardigheden
5	Ik moest me echt concentreren

Meetinstrument empowerment

Tabel A8

De EMPO 3.1 vragenlijst voor individuele empowerment van Praktikon

Item	Vraag
1	Ik ben erg tevreden over hoe de dingen lopen
2	Ik heb mezelf heel goed onder controle
3	Ik maak me niet snel druk
4	Ik heb mijn leven zeer goed in de hand
5	Ik ga heel gemakkelijk met problemen om
6	Als er iets mis is pak ik de draad altijd heel gemakkelijk op
7	Ik sta volledig achter de keuzes die ik maak
8	Ik heb heel veel vertrouwen in de toekomst
9	Ik grijp direct in als er moeilijkheden zijn
10	Ik ben zeer goed in staat om voor mijn eigen belangen op te komen
11	Ik neem snel zelf initiatief
12	Ik verander dingen als ik dat nodig vind
13	Ik vecht altijd voor zaken die ik echt belangrijk vind
14	Ik maak gebruik van raad of steun uit mijn omgeving

Noot. Antwoorden worden gegeven op een 5-punt Likertschaal (zeer mee oneens - zeer mee eens).

Appendix B - Opzet focusgroepen

Opzet onderwerpen focusgroep

In de focusgroep met een aantal oud Unforgettables gingen we dieper in op de elementen bij de Unforgettables die zij goed vinden gaan of juist missen. Naast dat dit voor huidig onderzoek de aanwezigheid van de CYE elementen beter in kaart heeft gebracht, is dit voor Stichting Het Vergeten Kind ook waardevol geweest. Zo hebben zij nu meer feedback op de opzet van het Unforgettables-traject aan de hand waarvan ze het traject in de toekomst aan kunnen passen. Vooraf aan de focusgroep zijn een aantal vragen opgesteld.

- Wat was jouw motivatie om bij de Unforgettables te gaan toen je er aan begon?
- Hoe beviel de introductie-tijd toen?
- Wat voor effect had dat op jou toen?

Warme, veilige omgeving

- Hoe zien jullie dat bij de UF?
- Wat voor rol hadden de volwassenen in dit creëren?
- Denken jullie dat dit gevoel voor iedereen zo was?
- Hoe zou het beter kunnen?

Zinvolle participatie en betrokkenheid

- Hoe zien jullie dat bij de UF?
- Werden jullie ook uitgedaagd verschillende rollen aan te nemen, dus een keer een vergadering voorzitten of een presentatie geven als je dat normaal niet zou doen?
- Wat voor rol hadden de volwassenen in dit creëren?
- Denken jullie dat dit voor iedereen zo was?
- Hoe zou het beter kunnen?

Gelijke verantwoordelijkheidsverdeling volwassenen en jongeren

- Hoe zien jullie dat bij de UF?
- Waar hebben jongeren de leiding in bij de UF?
- Wat voor rol hebben de volwassenen in dit creëren?
- Denken jullie dat dit gevoel voor iedereen zo is?
- Hoe zou het beter kunnen?

Kritische reflectie op persoonlijke en sociaal politiek processen

- Hoe zien jullie dat bij de UF?
- Wat voor rol hebben de volwassenen in dit creëren?
- Denken jullie dat dit gevoel voor iedereen zo is?
- Hoe zou het beter kunnen?

Deelnemen aan en verandering brengen in sociaal-politieke processen.

- Hoe zien jullie dat bij de UF?
- Wat voor rol hebben de volwassenen in dit creëren?
- Denken jullie dat dit gevoel voor iedereen zo is?
- Hoe zou het beter kunnen?

Individuele en community empowerment

- Wat voor rol hebben de volwassenen in dit creëren?
- Denken jullie dat dit gevoel voor iedereen zo is?
- Hoe zou het beter kunnen?

- In hoeverre zijn jullie met de Unforgettables een jongeren**raad**? Waar denken jullie over mee/leveren jullie input voor?
- Zou je dit meer willen doen? Op wat voor manier dan?
- Denken jullie dat je meer had geleerd (meer empowered zijn) als jullie meer een raad functie hadden gehad?

- Hoe zit het met de betrokkenheid van jongeren bij de UF? Is dat hoog? Is dat voor iedereen zo? Wat zijn de verschillen?
- Als je niet bij de UF was gegaan, welke veranderingen had je dan niet gehad?
- Wat zijn de dingen die bij de Unforgettables goed gaan? Denk aan de mensen, de organisatie of activiteiten.
- Wat zijn dingen die minder goed gaan? Iets dat je niet leuk vond
- Denk je dat jullie meer aan jullie tijd bij de Unforgettables hadden gehad als die dingen beter waren gegaan? Hoe hadden ze beter gekund?
- Tot slot: wat is je allerleukste herinnering aan de Unforgettables voor jou?
- Zijn er nog dingen die ik niet per se gevraagd hebben maar jullie wel kwijt willen of denken dat ik zou moeten weten?